Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
přednesené dne 31. května 2016 [1]

Věc C-573/14

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides
proti
Mostafovi Lounanimu

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Conseil d'Etat (Belgie)]

„Prostor svobody, bezpečnosti a práva — Azyl — Minimální normy, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka — Směrnice 2004/83/ES — Článek 12 odst. 2 písm. c) — Podmínky pro vyloučení z postavení uprchlíka — Pojem ‚činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů' — Význam pojmů ‚podněcování' a ‚účast' v čl. 12 odst. 3 — Rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV — Články 1 a 2 — Otázka, zda je podmínkou vyloučení z postavení uprchlíka odsouzení za teroristický čin — Posouzení důvodů vyloučení"

V projednávané věci žádá

1. Conseil d'État (Státní rada, Belgie) o vodítko k výkladu důvodů, na jejichž základě mohou členské státy vyloučit určitou osobu z postavení uprchlíka podle kvalifikační směrnice [2]. Předkládající soud chce zjistit, zda (a případně v jakém rozsahu) je oblast působnosti ustanovení, jimiž se řídí vyloučení z postavení uprchlíka v uvedené směrnici, určena rámcovým rozhodnutím 2002/475/SVV o boji proti terorismu [3]. Je-li žadatel o postavení uprchlíka řídicím členem teroristické skupiny, je jeho odsouzení za trestný čin podle článku 1 rámcového rozhodnutí nezbytnou podmínkou jeho vyloučení z postavení uprchlíka z důvodů stanovených kvalifikační směrnicí? Vylučuje skutečnost, že byl odsouzen za účast na teroristické organizaci, automaticky možnost přiznání postavení uprchlíka? V případě záporné odpovědi, jaká kritéria mají příslušné vnitrostátní orgány použít při posouzení, zda je na místě jeho vyloučení z postavení uprchlíka? Při hledání odpovědí na uvedené otázky je nezbytné vážit mezi reakcí členských států na teroristické činy a jejich povinnostmi uplatňovat ustanovení unijního práva, jež odrážejí mezinárodněprávní normy chránící postavení uprchlíků.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. L 304, s. 12; Zvl. vyd. 19/07, s. 96) (dále jen „kvalifikační směrnice"). Uvedená směrnice byla zrušena a nahrazena přepracovaným zněním v podobě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 (Úř. věst. L 337, s. 9). Znění relevantních ustanovení však zůstalo v podstatných ohledech beze změny.

3 — Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu (Úř. věst. L 164, s. 3; Zvl. vyd. 19/06, s. 18) (dále jen „rámcové rozhodnutí"). Uvedené rozhodnutí bylo změněno rámcovým rozhodnutím Rady 2008/919/SVV ze dne 28. listopadu 2008 (Úř. věst. L 330, s. 21). Rámcové rozhodnutí se vztahuje na všechny členské státy, kromě Spojeného království, které využilo svého práva oznámit Radě, že uvedené rozhodnutí je aktem, ve vztahu k němuž neuznává pravomoci orgánů podle čl. 10 odst. 4 protokolu č. 36 ke Smlouvám.

Mezinárodní právo

Charta Organizace spojených národů

2. V preambuli Charty Organizace spojených národů [4] jsou vymezeny některé cíle signatářských států. V kapitole I jsou uvedeny cíle a zásady Organizace spojených národů. Zmíněné zásady se týkají udržování mezinárodního míru a bezpečnosti a účinných opatření konaných za tímto účelem, aby se předešlo a odstranilo ohrožení míru a byly potlačeny útočné činy nebo jiná porušení míru, a vhodných opatření k posílení mezinárodního míru (článek 1). Členové Organizace spojených národů jsou navíc povinni poskytnout veškerou pomoc při každé akci, kterou Organizace spojených národů podnikne podle Charty (článek 2).

Rezoluce Rady bezpečnosti Organizace spojených národů

3. Dne 28. září 2001 přijala Rada bezpečnosti OSN v reakci na teroristické útoky, k nimž došlo dne 11. září 2001 v New Yorku, Washingtonu a Pensylvánii, na základě kapitoly VII Charty OSN rezoluci 1373 (2001). V preambuli rezoluce této rezoluce se potvrzuje „nutnost bojovat v souladu s Chartou Organizace spojených národů všemi prostředky proti hrozbám mezinárodnímu míru a bezpečnosti vyplývajícím z teroristických činů“. V bodě 5 uvedené rezoluce se uvádí, že „jednání, metody a praktiky terorismu jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů […] a úmyslné financování, plánování a podněcování teroristických činů je rovněž v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů“.

4. Dne 12. listopadu 2001 přijala Rada bezpečnosti OSN rezoluci 1377 (2001), v níž „zdůrazňuje, že akty mezinárodního terorismu jsou v rozporu s cíli a zásadami Charty Organizace spojených národů a obdobně jsou v rozporu s cíli a zásadami [uvedené Charty] i financování, plánování a příprava aktů mezinárodního terorismu, jakož i jakákoli podpora takovým aktům“.

5. Dne 14. září 2005 přijala Rada bezpečnosti OSN rezoluci 1624 (2005), v níž potvrdila naléhavou nutnost bojovat proti terorismu ve všech jeho formách a rovněž zdůraznila, že státy musí zajistit, aby jakákoli opatření přijatá k potírání terorismu odpovídala všem jejich závazkům podle mezinárodního práva; taková opatření je třeba přijímat, mimo jiné, v souladu s uprchlickým a humanitárním právem.

6. Dne 24. září 2014 přijala Rada bezpečnosti OSN rezoluci 2178 (2014). Vyzývá státy, aby v souladu s mezinárodním právem, mezinárodním uprchlickým právem a mezinárodním humanitárním právem zajistily mimo jiné, aby postavení uprchlíka nebylo zneužíváno osobami, které páchají či organizují teroristické činy, a také ti, kteří takovým činům napomáhají. Je v ní rovněž uvedeno (v bodě 5), že: „Členské státy budou […] bránit a potlačovat nabírání, organizaci, přepravě či vybavování osob, které cestují do jiného státu, než je stát jejich bydliště či státní příslušnosti, za účelem páchání, plánování či přípravy teroristických činů nebo účasti na nich, nebo aktivní či pasivní účasti na teroristickém výcviku, a financování jejich cestovních nákladů a činnosti“.

7. V těchto rezolucích sice Rada bezpečnosti OSN uvádí celou škálu *činností*, které je třeba považovat za odporující cílům a zásadám Organizace spojených národů, mezinárodní právo však neobsahuje žádné obecné vymezení pojmů „terorismus“ či „terorista“ [5].

4 — Charta Organizace spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora podepsané v San Francisku dne 26. června 1945 (dále jen „Charta OSN“).

5 — Například viz Guy S. Goodwin-Gill a Jane McAdam, *The Refugee in International Law*, Oxford University Press, třetí vydání, s. 192 a 193. Rovněž viz, Singer Sarah, *Terrorism and Exclusion from Refugee Status in the United Kingdom*, Brill Nijhoff, 2015, s. 15 a 16.

Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků

8. Podle čl. 1A. odst. 2 Ženevské úmluvy[6], na niž se odkazuje v kvalifikační směrnici, se pojem „uprchlík“ vztahuje na každou osobu, která „se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů,[a] je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti“.

9. Článek 1F písm. c) stanoví, že se Ženevská úmluva nevztahuje na žádnou osobu, o níž jsou vážné důvody se domnívat, že je vinna činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů[7].

Unijní právo

Smlouva o Evropské unii

10. Článek 2 SEU obsahuje výčet hodnot, na nichž je Unie založena: mezi ně patří i hodnoty právního státu a dodržování lidských práv. Článek 3 odst. 5 SEU stanoví, že ve svých vztazích s okolním světem Unie tyto hodnoty zastává a podporuje a přispívá přitom k přísnému dodržování a rozvoji mezinárodního práva, zejména k dodržování zásad Charty Organizace spojených národů.

Smlouva o fungování Evropské unie

11. Článek 78 odst. 1 SFEU stanoví: „Unie vyvíjí společnou politiku týkající se azylu, doplňkové ochrany a dočasné ochrany s cílem poskytnout každému státnímu příslušníkovi třetí země, který potřebuje mezinárodní ochranu, přiměřený status a zajistit dodržování zásady nenavracení. Tato politika musí být v souladu s [Ženevskou úmluvou] a ostatními příslušnými smlouvami.“

Listina základních práv a svobod Evropské unie

12. Článek 18 Listiny základních práv Evropské unie[8] zaručuje právo na azyl při dodržování Ženevské úmluvy a v souladu se Smlouvami.

13. Podle čl. 19 odst. 2 nikdo nesmí být vystěhován, vyhoštěn ani vydán do státu, v němž mu hrozí vážné nebezpečí, že by mohl být vystaven trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

6 — Úmluva o právním postavení uprchlíků, podepsaná v Ženevě dne 28. července 1951, která vstoupila v platnost dne 22. dubna 1954 [United Nations Treaty Series, Vol. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], ve znění Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků ze dne 31. ledna 1967, který vstoupil v platnost dne 4. října 1967 (dále jen „Ženevská úmluva“). Uvedený protokol není z hlediska žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v projednávané věci relevantní.

7 — Mezi důvody vyloučení patří také skutečnost, že se dotyčná osoba dopustila zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti, ve smyslu mezinárodních dokumentů [čl. 1F písm. a)] nebo vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než jí bylo povoleno se tam usadit jako uprchlík [čl. 1F písm. b)].

8 — Úř. věst. 2010, C 83, s. 389 (dále jen „Listina“).

Rámcové rozhodnutí

14. Rámcovým rozhodnutím byla zavedena společná definice pojmu „teroristický trestný čin“. V článku 1 je uvedeno, že každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby byla za teroristické trestné činy při splnění určitých podmínek považována úmyslná jednání uvedená níže v daném článku, vymezená ve vnitrostátních právních předpisech jako trestné činy [9]. Tyto podmínky znějí tak, že dotčená jednání musí být úmyslná a vzhledem ke své povaze nebo souvislostem musí být s to závažně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, byla-li spáchána s cílem i) závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo ii) protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, nebo iii) závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace.

15. Podle čl. 2 odst. 2 písm. a) a b) je trestným činem i vedení teroristické skupiny a účast na činnosti teroristické skupiny.

Kvalifikační směrnice

16. V odůvodnění kvalifikační směrnice je uvedeno, že Ženevská úmluva je základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků [10]. Základním cílem směrnice je zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují [11]. Je zjevné, že mezi cíle sledované směrnicí patří respektování základních práv a zejména dodržování zásad uznaných zejména Listinou, jako je plné dodržování lidské důstojnosti a práva na azyl [12]. Při určování postavení uprchlíka v souladu s článkem 1 Ženevské úmluvy mohou členským státům poskytnout cennou pomoc konzultace s vysokým komisařem OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees; dále jen „UNHCR“) [13].

17. Bod 22 odůvodnění stanoví: „Jednání v rozporu s cíli a zásadami OSN jsou stanovena v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN a jsou vtělena zejména v rezoluce OSN týkající se opatření boje proti terorismu, v nichž se prohlašuje, že ‚jednání, metody a praktiky terorismu jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů‘ a že ‚úmyslné financování, plánování a podněcování teroristických činů je rovněž v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů‘.“

18. Článek 2 písm. c) stanoví, že „ ‚uprchlíkem‘ [se rozumí] státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit a na kterou se nevztahuje článek 12“.

19. Podle čl. 4 odst. 3 se posouzení žádosti o mezinárodní ochranu musí provádět jednotlivě [14].

9 — Výčet daných jednání je následující: a) útoky ohrožující lidský život; b) útoky ohrožující tělesnou integritu člověka; c) únos nebo braní rukojmí; d) způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení; e) zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy; f) výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití zbraní; g) vypouštění nebezpečných látek, zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů; h) narušení nebo přerušení dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů a i) výhrůžky spácháním některého jednání uvedeného v čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí.

10 — Bod 3 odůvodnění. Rovněž viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 77.

11 — Bod 6 odůvodnění. Rovněž viz body 16 a 17 odůvodnění.

12 — Bod 10 odůvodnění.

13 — Bod 15 odůvodnění.

14 — Rovněž viz směrnici Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (Úř. věst. L 326, s. 13) (dále jen „směrnice o řízení“). Uvedená směrnice byla zrušena a nahrazena přepracovaným zněním v podobě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 (Úř. věst. L 180, s. 60).

20. Článek 12 je nadepsán „Vyloučení“ a tvoří součást kapitoly III nadepsané „Podmínky pro získání postavení uprchlíka“. Důvody pro vyloučení z postavení uprchlíka jsou uvedeny v čl. 12 odst. 2 a 3, který stanoví:

„2. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti je vyloučen z postavení uprchlíka, existují-li závažné důvody se domnívat, že

[…]

c) je vinen činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN.

3. Odstavec 2 se vztahuje též na osoby, které podněcují k páchání zločinů v něm uvedených nebo se na jejich páchání jinak účastní“ [15].

21. Podle článku 21 mají členské státy povinnost nenavracet uprchlíky. Z uvedené povinnosti existují jen velmi omezené výjimky, zejména v případě, že existují důvody pro to, aby byla dotyčná osoba považována za nebezpečí pro bezpečnost členského státu, v němž se nachází, nebo pokud tato osoba byla odsouzena pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin a představuje nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu [16].

Skutkový stav, původní řízení a předběžné otázky

22. Mostafa Lounani je marocký státní příslušník. Podle všeho přijel někdy v roce 1997 do Belgie, kde od té doby pobývá nelegálně.

23. Dne 16. února 2006 Tribunal correctionnel de Bruxelles (Bruselský trestní soud; dále jen „Tribunal correctionnel“) shledal M. Lounaniho vinným z účasti na činnosti teroristické skupiny, a to v postavení jednoho z řídicích členů belgické buňky „Islámské skupiny marockých bojovníků“ (Groupe islamique combattant marocain; dále jen „GICM“). Byl přitom odsouzen za spáchání následujících činů: i) „poskytování logistické podpory teroristické skupině“; ii) „padělání cestovních dokladů“ a „podvodný převod cestovních dokladů“; a iii) „účast na organizování kanálu pro vysílání dobrovolníků do Iráku“. Tribunal correctionnel měl za to, že uvedené činy představují závažné zločiny, a uložil mu proto trest odnětí svobody v době trvání šesti let. Byla mu rovněž uložena pokuta ve výši 2 000 eur s náhradním trestem odnětí svobody v době trvání dalších dvou měsíců.

24. Dne 16. března 2010 požádal M. Lounani belgické úřady o přiznání postavení uprchlíka. Tvrdil přitom, že v případě navrácení do Maroka má obavy z pronásledování, protože s ohledem na své odsouzení by mohl být marockými orgány považován za radikálního islamistu a džihádistu.

25. Dne 8. prosince 2010 Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Generální komisař pro uprchlíky a osoby bez státní příslušníky; dále jen „CGRA“) jeho žádost zamítl. Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro azylové a imigrační řízení; dále jen „CCE“) následně svým rozhodnutím ze dne 12. února 2013 rozhodnutí CGRA v odvolacím řízení zrušila a M. Lounanimu bylo přiznáno postavení uprchlíka.

15 — Článek 12 odst. 2 vylučuje z postavení uprchlíka osoby, které se dopustily: a) zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech; b) vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než byl uznán uprchlíkem, tj. před vydáním povolení k pobytu na základě přiznání postavení uprchlíka, zejména zvlášť krutých činů, přestože byly údajně spáchány s politickým cílem.

16 — Článek 21 odst. 2.

26. CGRA napadl uvedené rozhodnutí žalobou ke Conseil d'État (Státní rada). CGRA v uvedeném řízení mimo jiné tvrdí, že GICM byla dne 10. října 2002 zapsána na Sankční seznam OSN[17]. Jde o teroristickou organizací spojenou s al-Káidou, která se dopustila teroristických útoků proti mezinárodním institucím. Tribunal correctionnel shledal M. Lounaniho vinným z účasti na teroristické skupině, zločinného spolčení směřujícího k útokům na zdraví a majetek, řízením buňky poskytující logistickou podporu teroristům, zajišťování padělaných dokladů pro islamistické aktivisty, padělání a používání padělaných dokladů a nelegálního pobytu. CGRA argumentuje tím, že na základě úplného přezkoumání spisu M. Lounaniho je zjevné, že se skupina GICM dopustila konkrétních teroristických trestných činů a že se M. Lounani těchto trestných činů účastnil, a to s ohledem na odsuzující rozsudek Tribunal correctionnel ze dne 16. února 2006.

27. Mostafa Lounani argumentuje tím, že existuje zásadní rozdíl mezi teroristickým trestným činem, jak je vymezen a sankcionován podle belgického trestního práva, na straně jedné, a teroristickým trestným činem, který lze vykládat jako čin proti cílům a zásadám Organizace spojených národů, na jehož základě může být daná osoba vyloučena z mezinárodní ochrany podle Ženevské úmluvy, na straně druhé. Má za to, že z rozsudku Tribunal correctionnel nevyplývá, že by se dopustil konkrétního teroristického trestného činu spadajícího do posledně jmenované kategorie. Byl odsouzen za svou příslušnost k teroristické skupině, která nespáchala žádný útok, nepokusila se o jeho spáchání ani jím nevyhrožovala. Tím méně byl odsouzen za spáchání trestného činu takové závažnosti, která by zpochybňovala samotnou podstatu koexistence mezinárodního společenství pod záštitou Organizace spojených národů.

28. Předkládající soud vysvětluje, že CCE ve svém rozhodnutí správně uvedla (v bodě 5.9.2.), že M. Lounani byl shledán vinným z účasti na činnosti teroristické skupiny podle čl. 2 odst. 2 písm. b) rámcového rozhodnutí[18], ale nebyl shledán vinným ze spáchání teroristických činů ve smyslu čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí[19]. V bodě 5.9.7. svého rozhodnutí CCE uvádí: „není prokázáno, že GICM by jen začala konkrétní jednání, které je součástí tohoto druhu protiprávního jednání, ani skutečnost, že odvolatel by skutečně jednal, a založil tak osobní odpovědnost za takové jednání".

29. Předkládající soud chce přesně určit, jaká zjištění musí příslušné orgány učinit, aby se uplatnily důvody vyloučení stanovené v čl. 12 odst. 2 písm. c) a čl. 12 odst. 3 kvalifikační směrnice. Pokládá proto Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Má být čl. 12 odst. 2 písm. c) [kvalifikační směrnice] vykládán v tom smyslu, že z něj nutně vyplývá, že podmínkou uplatnění doložek o vyloučení stanovených v uvedeném ustanovení je odsouzení žadatele o azyl za teroristické trestné činy upravené v čl. 1 odst. 1 [rámcového rozhodnutí], které bylo provedeno do belgického práva zákonem ze dne 19. prosince 2003 o teroristických trestných činech?

2) V případě záporné odpovědi na první otázku mohou být takové skutečnosti, jako jsou skutečnosti uvedené v bodě 5.9.2. napadeného rozhodnutí (rozhodnutí [CCE] č. 96.933) ze dne 12. února 2013, které jsou v rozsudku [Tribunal correctionnel] ze dne 16. února 2006 přičítány M. Lounanimu, a v jejichž důsledku byl odsouzen za účast na teroristické organizaci, považovány za jednání v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů ve smyslu čl. 12 odst. 2 písm. c) [kvalifikační směrnice]?

17 — Na uvedeném seznamu jsou zapsány některé fyzické osoby a subjekty, na něž se vztahují sankce (zmrazení majetku, zákaz cestování či zbrojní embargo). GICM byla na Sankční seznam OSN zapsána na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1390 (2002). Uvedený seznam byl od té doby aktualizován, přičemž GICM je uvedena i v aktuální verzi seznamu.

18 — Belgická vláda na jednání vysvětlila, že článkem 140 belgického trestního zákoníku (Code pénal) se provádí čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí.

19 — Belgická vláda na jednání vysvětlila, že článkem 137 belgického trestního zákoníku se provádí článek 1 rámcového rozhodnutí.

3) Stačí při posuzování vyloučení žadatele z mezinárodní ochrany z důvodu jeho účasti na teroristické organizaci existence rozsudku odsuzujícího žadatele jakožto řídicího člena teroristické organizace, v rámci kterého je konstatováno, že se žadatel o mezinárodní ochranu nedopustil teroristického útoku, nepokusil se jej spáchat ani jeho spácháním nevyhrožoval, k tomu, aby bylo konstatováno, že se jedná o podněcování nebo účast ve smyslu čl. 12 odst. 3 [kvalifikační směrnice] přičitatelné žadateli, nebo je nezbytné individuálně posoudit dotčené skutečnosti a prokázat účast na spáchání teroristického trestného činu nebo podněcování k teroristickému trestnému činu vymezenému v článku 1 [rámcového rozhodnutí]?

4) Musí se při posuzování vyloučení žadatele z mezinárodní ochrany z důvodu jeho účasti na teroristické organizaci, případně v postavení řídicího člena, podněcování nebo účast uvedené v čl. 12 odst. 3 [kvalifikační směrnice] vztahovat ke spáchání teroristického trestného činu, který je definován v článku 1 [rámcového rozhodnutí], nebo se může vztahovat k účasti na teroristické skupině upravené v článku 2 výše uvedeného [rozhodnutí]?

5) Je v oblasti terorismu možné vyloučení z mezinárodní ochrany upravené v čl. 12 odst. 2 písm. c) [kvalifikační směrnice] v případě, že nedošlo ke spáchání násilného a zvláště krutého činu podle článku 1 [rámcového rozhodnutí]?“

30. Písemná vyjádření předložili CGRA, M. Lounani, belgická, francouzská, řecká, maďarská, italská, polská a španělská vláda, vláda Spojeného království a Evropská komise. Na jednání konaném dne 16. února 2016 přednesly ústní vyjádření stejné zúčastněné strany, kromě maďarské, italské a polské vlády.

Posouzení

Úvodní poznámky

31. Ženevská úmluva je živý dokument, který je třeba vykládat ve světle současných podmínek a v souladu s vývojem mezinárodního práva [20]. UNHCR hraje v rámci úmluvy důležitou roli v tom směru, že poskytuje státům podporu při určování postavení uprchlíka [21]. Kvalifikační směrnici je nutno vykládat ve světle všeobecné systematiky a účelu uvedené úmluvy [22].

32. Uprchlické právo je samozřejmě úzce spjato s mezinárodním humanitárním právem a mezinárodním právem v oblasti lidských práv. To se odráží v článku 18 Listiny, který zaručuje právo na azyl při dodržování Ženevské úmluvy a v souladu se Smlouvami. Soudní dvůr nepřekvapivě potvrdil, že výklad kvalifikační směrnice má ctít základní práva a dodržovat zásady uznané zejména Listinou [23].

20 — Viz úvodní slovo kanceláře UNHCR k Ženevské úmluvě z prosince 2010.

21 — Viz body 15 a 22 odůvodnění kvalifikační směrnice. Uvedenou podporu popsal můj kolega generální advokát P. Mengozzi jako „velký počet textů“, které nejsou vždy ve vzájemném souladu: viz jeho stanovisko ve spojených věcech B a D, C-57/09 až C-101/09, EU:C:2010:302, bod 43.

22 — Dále viz čl. 78 odst. 1 SFEU, který výslovně stanoví, že politika Evropské unie týkající se azylu musí být v souladu se Ženevskou úmluvou a ostatními příslušnými smlouvami.

23 — Viz rozsudek ze dne 2. března 2010, Salahadin Abdulla a další, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, bod 54. Obecně, pokud jde o výklad unijních aktů ve světle poznatků, které skýtají mezinárodně právní instrumenty týkající se ochrany lidských práv, na jejichž tvorbě členské státy spolupracovaly nebo k nimž přistoupily, rozsudek ze dne 3. září 2008, Kadi a Al Barakaat International Foundation v. Rada a Komise, C-402/05 P a C-415/05 P, EU:C:2008:461, bod 283; a dále viz bod 10 odůvodnění kvalifikační směrnice.

33. Účinkem uplatnění doložek o vyloučení v čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice je zbavení žadatele ochrany vyplývající z postavení uprchlíka, a jedná se tedy o výjimku z práva na azyl ve vztahu k osobě, které by jinak dotčená ochrana příslušela.[24] Při výkladu uvedených doložek je tedy třeba postupovat obezřetně a jejich výklad musí být restriktivní[25].

34. Použije-li se však čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice, neznamená to nutně, že dotčená osoba bude navrácena do své země původu (nebo jinam), hrozí-li například porušení zákazu mučení nebo jejího práva nebýt podrobena nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu[26]. Členské státy mají i nadále povinnost dodržovat zásadu nenavracení v souladu se svými mezinárodními závazky[27].

35. Je důležité mít jasně na paměti, o jaké rozhodnutí je Soudní dvůr v projednávané věci žádán a o jaké nikoli.

36. Otázka (dosti problematická) předkládajícího soudu v tomto ohledu zní, co je a co není teroristickou organizací podle mezinárodního práva[28]. V podkladech předložených Soudnímu dvoru není ani nijak zpochybněna skutečnost, že GICM je na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1390 (2002) zapsána na Sankčním seznamu OSN. Mám za to, že v projednávané věci je tedy *nutno* vycházet z toho, že skupina GICM jako taková je platně klasifikována Organizací spojených národů jako „teroristická“ organizace.

37. Ze skutkových okolností věci vyplývá, že M. Lounani byl odsouzen za trestné činy, při nichž se přímo *nepodílel* na spáchání žádných činů, které se „[považují za] teroristické trestné činy“ podle článku 1 rámcového rozhodnutí. Z podkladů předložených Soudnímu dvoru však vyplývá, že GICM je třeba považovat za „teroristickou skupinu“ ve smyslu čl. 2 odst. 1 rámcového rozhodnutí, a jednání M. Lounaniho proto může snadno spadat do oblasti působnosti čl. 2 odst. 2 [nebo případně čl. 3 písm. c)] rámcového rozhodnutí

38. Jde však vůbec o správně formulované otázky? Jaký je vztah mezi rámcovým rozhodnutím a kvalifikační směrnicí? A existují nějaké náznaky – což budou muset posoudit příslušné vnitrostátní orgány, vždy pod dohledem vnitrostátních soudů jako poslední instance, pokud jde o skutkové okolnosti – že konkrétní jednání, za která byl M. Lounani odsouzen, jsou „v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů“, jelikož vysvětlivku v čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice („uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN“) je třeba vykládat v tom smyslu, že zahrnuje i jiné mezinárodní zdroje, které jasně vymezují konkrétní „jednání související s terorismem“, která jsou „v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů“?

Věc B a D

39. Ve věci B a D[29] se Soudní dvůr zabýval otázkami, které mu položil Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo) v řízení zahájeném dvěma osobami, které se zjevně *před* svým příjezdem na území Evropské unie aktivně podílely na činnosti spojené se skupinami uvedenými v příloze ke společnému postoji 2001/931[30] o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu.

24 — Článek 2 písm. c) kvalifikační směrnice stanoví, že pojem „uprchlík“ označuje osobu, na niž se vztahuje definice v uvedeném ustanovení, *nepoužijí-li* se podmínky pro vyloučení stanovené v článku 12.

25 — Viz stanovisko generálního advokáta P. Mengozziho ze dne 1. června 2010 ve spojených věcech B a D, C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:302, bod 46.

26 — Uvedená práva jsou zaručena článkem 4 Listiny. Odpovídající práva stanoví Evropská úmluva o lidských právech (dále jen „EÚLP“) v článku 3. Například viz rozsudek štrasburského soudu ze dne 15. listopadu 1996, Chahal v. Spojené království, ECLI:CE:ECHR:1996:1115JUD002241493.

27 — Viz článek 21 kvalifikační směrnice a čl. 19 odst. 2 Listiny.

28 — Jiným aspektem téže otázky se bude zabývat velký senát v jiné aktuální věci, a to ve věci A a další, C-158/14.

29 — Rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661.

30 — Společný postoj Rady 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001 (Úř. věst. L 344, s. 93; Zvl. vyd. 18/01, s. 217), jehož účelem je mimo jiné provést opatření k boji proti financování terorismu uvedených v rezoluci Rady bezpečnosti OSN 1373 (2001).

B sympatizoval s Dev Sol (nyní DHKP/C), podporoval ozbrojený boj partyzánů v tureckých horách a byl zatčen, podroben těžkému tělesnému týrání a mučením donucen k výpovědi. Dvakrát byl odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody. Následně využil podmínečného propuštění z vězení na dobu šesti měsíců ze zdravotních důvodů a odjel do Německa, kde požádal o azyl. D na podporu své žádosti o azyl uvedl, že uprchl v Turecku do hor, kde se připojil k PKK a účastnil se v této organizaci partyzánského boje a stal se jejím vysokým funkcionářem. PKK jej vyslala do severního Iráku, ale později z důvodu neshod s vedením této organizace odcestoval do Německa, kde mu byl původně přiznán azyl; po změně vnitrostátních právních předpisů však bylo uvedené rozhodnutí zrušeno [31]. Právo žalobců na získání postavení uprchlíka (B) nebo zachování postavení uprchlíka (D) záviselo na výkladu doložek o vyloučení uvedených v čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice.

40. Velký senát Soudního dvora rozhodl, že „na teroristické činy [jež nevymezil], které se vyznačují násilím vůči civilnímu obyvatelstvu, musí být nahlíženo jako na vážné nepolitické zločiny ve smyslu uvedeného písmene b) [čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice], přestože byly údajně spáchány s politickým cílem“.

41. Pokud šlo o čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice, Soudní dvůr připomněl, že v bodě 22 odůvodnění kvalifikační směrnice jsou vymezeny „činy, které jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů“, a to s odkazem na preambuli a články 1 a 2 Charty Organizace spojených národů, a že mezi tato jednání patří rovněž ta, která jsou vymezena v rezolucích Organizace spojených národů týkajících se „opatření boje proti mezinárodnímu terorismu“. Mezi uvedená opatření patří rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1373 (2001) a č. 1377 (2001). Bylo tedy zjevné, že „Rada bezpečnosti vychází ze zásady, že mezinárodní teroristické činy jsou, obecně a nezávisle na účasti státu, v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů“ [32].

42. Později se v tomto stanovisku vrátím k dalším aspektům rozsudku B a D, jež jsou relevantní pro analýzu předběžných otázek položených v projednávané věci. Hned na úvod je však třeba poznamenat, že projednávaná věc se podstatným způsobem liší od věci B a D.

43. Na jedné straně ze skutkových okolností věci vyplývá, že bez ohledu na to, na jakém základě byla přesně skupina GICM dne 10. října 2002 zařazena na Sankční seznam OSN, M. Lounani sám byl odsouzen za účast na teroristické organizaci, nebyl však shledán vinným z žádného konkrétního teroristického činu. Rovněž trestné činy, za které byl odsouzen (poskytování logistické podpory teroristické skupině, padělání a zajišťování cestovních dokladů, účast na organizaci kanálu pro vysílání dobrovolníků do Iráku), nebyly spojeny se spácháním žádného konkrétního teroristického činu ze strany GICM.

44. Na druhé straně jednání, která vzaly v úvahy příslušné orgány ve vztahu k B a D, byla dřívější jednání spáchaná ve třetím státě. Naopak jednání, která byla důvodem odsouzení M. Lounaniho, byla spáchána na území Evropské unie během dlouhé doby, kdy nelegálně pobýval v Belgii, a M. Lounani podal svou žádost o azyl v době, kdy vykonával šestiletý trest odnětí svobody, který mu byl v této souvislosti uložen.

K první otázce

45. Podle čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice je žadatel o postavení uprchlíka vyloučen z ochrany, pokud „[…] je vinen činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN“. Předmětem první otázky předkládajícího soudu je, zda lze uvedený důvod vyloučení uplatnit jen tehdy, pokud byl žadatel o azyl odsouzen za jeden teroristických trestných činů vyjmenovaných v čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí.

31 — Rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, body 57 až 60.

32 — Rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, body 81 až 83.

46. Článek 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice přebírá a mírně rozšiřuje znění čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy. Výraz „činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli [Organizace spojených] národů“ v čl. 1F písm. c) je považován za neurčitý a nejasný [33]. Bez dalšího kontextu nevyplývá z široce koncipovaných cílů a zásad Organizace spojených národů mnoho, pokud jde o druhy činů, na jejichž základě určitá osoba ztrácí postavení uprchlíka. Uvedené znění nestanoví přesně oblast působnosti čl. 1F písm. c). Nevymezuje ani druh jednání, které by mohlo do dané kategorie spadat, či osoby, jež se mohou takového jednání dopustit.

47. Od doby přípravy znění Charty OSN došlo samozřejmě k vývoji mezinárodního práva. V rezoluci 1373 (2001) tak Rada bezpečnosti OSN rozhodla, že státy musí přijmout opatření k boji proti terorismu, a prohlásila, že jednání, metody a praktiky terorismu jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů, a to včetně plánování a podněcování takových jednání. Obdobná prohlášení jsou rovněž součástí pozdějších rezolucí, zejména rezoluce 1377 (2001). Ze znění uvedených dokumentů jasně vyplývá, že mezinárodní společenství považuje činy, které dané dokumenty popisují, za činy, jež jsou *rovněž* „v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů“. Některé mezinárodní úmluvy se týkají konkrétních aspektů boje proti terorismu; svým signatářským státům ukládají zapracovat do jejich vnitrostátních právních předpisů relevantní trestné činy tak, aby byly zakotveny, stíhány a trestány různé formy podpůrného jednání, jež tyto úmluvy vymezují [34]. Rada bezpečnosti současně rovněž zdůraznila [v rezolucích Rady bezpečnosti OSN 1624 (2005) a 2178 (2014)], že opatření států k boji proti terorismu musí odpovídat mezinárodnímu právu, zejména mezinárodnímu právu v oblasti lidských práv, uprchlickému právu a humanitárnímu právu.

48. Znění čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice se mírně liší od znění čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy, neboť se týká osob, jež jsou vinny činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 její Charty [35]. Ani toto ustanovení však nevymezuje dané činy nebo druhy jednání, které by mohly být důvodem pro uplatnění důvodů vyloučení.

49. V rozsudku B a D a následně v rozsudku H. T., Soudní dvůr vyložil současný přístup Rady bezpečnosti v tom smyslu, že mezinárodní teroristické činy jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů [36]. Uvedený výklad odpovídá současným okolnostem. Hrozba mezinárodního terorismu je ve středu pozornosti od událostí ze dne 11. listopadu 2001 a její význam jen dále vyzdvihly nedávné útoky v Paříži a Bruselu.

50. V rozsudku B a D Soudní dvůr na výše uvedené bezprostředně navázal tím, že „[z] toho plyne, […] že příslušné orgány členských států mohou uplatnit čl. 12 odst. 2 písm. c) […] na osobu, která v rámci své příslušnosti k organizaci zapsané na seznamu tvořícím přílohu společného postoje 2001/931 byla zapojena do teroristických činů mezinárodního rozměru“ [37]. Soudní dvůr neuvedl přímo žádné odůvodnění uvedených dvou výroků ani stran otázky, co se rozumí výrazem „byla zapojena do“ (teroristických činů), z jiných pasáží rozsudku B a D, kterými se budu zabývat dále v tomto stanovisku, však lze odvodit důvody a rozsah rozhodnutí velkého senátu [38]. Doplňuji, že uvedený závěr

33 — Viz bod 46 Informativní poznámky UNHCR o použití důvodů vyloučení: článek 1F Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (dále jen „Informativní poznámka“).

34 — Například viz Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu, kterou přijalo Valné shromáždění Organizace spojených národů v rámci rezoluce č. 54/109 ze dne 9. prosince 1999.

35 — Na první pohled se zdá, že původně se mělo za to, že do oblasti působnosti čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy mohou spadat pouze osoby, jež mají určité pravomoci ve státech nebo obdobných útvarech. Například viz přípravné práce uvedené úmluvy, zejména stanovisko francouzského delegáta: „Uvedené ustanovení nemířilo na obyčejné lidi, ale na osoby ve vládních funkcích, jako jsou hlavy států, ministři a vysocí úředníci“ (E/AC.7/SR.160, 18. srpna 1950, s. 18), uvedeno ve sdělení UNHCR k článku 1F Úmluvy z roku 1951 (červenec 2009), článek 2.3.3, poznámka pod čarou 62.

36 — Rozsudky ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 83, a ze dne 24. června 2015, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, bod 85.

37 — Rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 84.

38 — Viz body 68 až 70 a 74 tohoto stanoviska.

odpovídá dvěma hlavním cílům doložek o vyloučení, jednak v článku 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice a jednak v čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy, jimiž je odepřít postavení uprchlíka osobám, které v důsledku svého jednání nejsou hodny mezinárodní ochrany, a znemožnit takovým jednotlivcům využít ochrany vyplývající z postavení uprchlíka s cílem vyhnout se spravedlnosti [39].

51. Je čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice použitelný jen tehdy, byl-li žadatel o postavení uprchlíka odsouzen za teroristický trestný čin ve smyslu čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí?

52. Mám za to, že odpověď na tuto otázku je záporná.

53. Zaprvé ze znění čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice nevyplývá, že „činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN“ mají být omezeny nebo vymezeny s ohledem na jiné unijní akty, jako je rámcové rozhodnutí. Článek 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice a článek 1 rámcového rozhodnutí nemají stejnou oblast působnosti ani účel. Odsouzení za teroristický čin, jak je vymezen rámcovým rozhodnutím, je sice zjevně relevantní, pokud jde o proces posouzení směřující k přiznání postavení uprchlíka, nemůže však určovat dosah doložek o vyloučení. Kvalifikační směrnice byla přijata téměř dva roky po rámcovém rozhodnutí. Zákonodárce tedy měl možnost vložit do směrnice výslovný odkaz na rámcové rozhodnutí. Pokud tak neučinil, bylo to možná proto, že omezení takového druhu by pravděpodobně nebylo slučitelné se Ženevskou úmluvou.

54. Zadruhé takové omezení použitelnosti důvodů vyloučení stanovených v čl. 12 odst. 2 písm. c) by nebylo slučitelné s prohlášením, že Ženevská úmluva je základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků [40]. Samotná Ženevská úmluva nepodmiňuje použitelnost čl. 1F písm. c) splněním žádné další podmínky, jako je odsouzení na vnitrostátní či mezinárodní úrovni za teroristický trestný čin (nebo jakýkoli jiný trestný čin). Skutečnost, že čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice odkazuje na preambuli a články 1 a 2 Charty Organizace spojených národů, naznačuje, že jeho oblast působnosti je širší, než je vymezení teroristických trestných činů v čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí.

55. Zatřetí kontext a východisko pro výklad ustanovení kvalifikační směrnice poskytuje systém pravidel pro určení postavení uprchlíka, a nikoli pojmy odvozené z jiných oblasti unijního práva, jako jsou opatření k boji proti terorismu. Kvalifikační směrnice je v zásadě humanitárním opatřením [41]. Její právní základ spočívá v tehdejší hlavě IV Smlouvy o založení Evropského společenství, která se týkala víz, imigrace a dalších politik souvisejících s volným pohybem osob, jež tvoří součást prostoru svobody, bezpečnosti a práva vytvořeného podle článku 61 ES [42]. Původ rámcového rozhodnutí je zcela odlišný. Uvedené rozhodnutí stanoví trestnost některých teroristických činů a ukládá členským státům trestat závažná porušení a útoky na určité společné hodnoty Evropské unie [43]. Rámcové rozhodnutí má jiný právní základ, a to hlavu VI Smlouvy o Evropské unii o policejní a justiční spolupráci v trestních věcech [článek 29, čl. 31 odst. 1 písm. e) a čl. 34 odst. 2 písm. b) SEU] [44]. Oba akty tedy nemají stejnou oblast působnosti a účel [45].

56. Začtvrté výklad, podle něhož je uplatnění důvodu vyloučení stanoveného v čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice podmíněno dřívějším odsouzením za teroristický trestný čin ve smyslu čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí, by vedl ke vzniku dvojího omezení. Na jedné straně by to znamenalo, že na osobu, která je vinna *jinými činy* souvisejícími s terorismem, jež nejsou uvedeny v čl. 1 odst. 1,

39 — Viz bod 2 Pokynů o mezinárodní ochraně: Použití důvodů vyloučení: Článek 1F Úmluvy z roku 1951 o právním postavení uprchlíků, 4. září 2003 (dále jen „Pokyny“).

40 — Viz bod 3 odůvodnění kvalifikační směrnice.

41 — Viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 93.

42 — Nyní se jedná o hlavu V SFEU: viz zejména články 67 a 78 SFEU.

43 — Viz článek 2 SEU, kde jsou tyto hodnoty vymezeny.

44 — Které byly nahrazeny články 67 a 82 SFEU [čl. 34 odst. 2 písm. b) SEU byl zrušen].

45 — Viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 89.

jako je vedení teroristické skupiny nebo účast na činnosti teroristické skupiny (čl. 2 odst. 2), se tyto důvody vyloučení nevztahují. Na straně druhé by dosah pojmu „činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů“ byl omezen na *jednu dílčí kategorii* takových činů. Obě uvedená omezení nejsou slučitelná s cíli doložek o vyloučení a byla by zcela nepřirozená.

57. Zapáté je namístě uvést, že rámcové rozhodnutí je aktem, který je předmětem takzvané „proměnlivé geometrie“. Jde o akt, který není závazný pro Spojené království, které se rozhodlo jeho ustanovení neuplatňovat [46]. Naproti tomu hlavním cílem kvalifikační směrnice, která se vztahuje na všech 28 členských států, je stanovit společná celounijní kritéria pro určení osob, jež skutečně potřebují mezinárodní ochranu [47]. Za těchto okolností mám za to, že by bylo neslučitelné s harmonizačními cíli kvalifikační směrnice dovozovat omezení výkladu jednoho z jejích ustanovení z jiného unijního aktu, který *není* závazný pro všechny členské státy.

58. Mám tedy za to, že pro účely vyloučení žadatele o azyl z postavení uprchlíka z důvodu stanoveného v čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice není nutné prokázat, že byl žadatel odsouzen za teroristický trestný čin ve smyslu čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí.

K druhé a třetí otázce

59. Předkládající soud vysvětluje východiska druhé a třetí otázky takto. Ve svém rozhodnutí ze dne 12. února 2013 CCE uvedla, že M. Lounani byl odsouzen za trestné činy, jejichž součástí byla jednání ve smyslu čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí – účast na činnosti teroristické skupiny – a nikoli jednání podle čl. 1 odst. 1 uvedeného rozhodnutí. Tribunal correctionnel měl za to, že jeho trestná činnost, které se dopustil jako vedoucí člen skupiny GICM, odůvodňuje uložení přísného trestu [48]. Podle CCE je však v odsuzujícím rozsudku za „teroristickou činnost“ označeno pouze členství M. Lounaniho na teroristické skupině. Tribunal correctionnel ve svém rozsudku neshledal skupinu GICM odpovědnou za žádné konkrétní teroristické trestné činy a M. Lounani nebyl shledán vinným z osobní účasti na žádných takových činech.

60. Na základě výše uvedeného východiska se předkládající soud táže, zda jednání, za něž byl M. Lounani odsouzen, lze považovat za činy, které jsou „v rozporu se zásadami a cíli [Organizace spojených národů]“ ve smyslu čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice (druhá otázka). Táže se rovněž, zda skutečnost, že M. Lounani byl shledán vinným z řízení teroristické skupiny, postačuje k závěru, že „podněcov[al]“ nebo se „jinak účastn[il]“ jednání uvedeného v čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice pro účely čl. 12 odst. 3 uvedené směrnice [49] (třetí otázka).

K přípustnosti

61. CGRA a belgická vláda tvrdí, že třetí otázka je nepřípustná. Mají za to, že předkládající soud nevysvětlil, proč je odpověď na uvedenou otázku nezbytná pro rozhodnutí v původním řízení.

62. S tím nesouhlasím.

63. Z ustálené judikatury vyplývá, že na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezí v rámci své odpovědnosti a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, se vztahuje domněnka relevance. Soudní dvůr může žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podanou vnitrostátním soudem odmítnout

46 — Viz poznámku pod čarou 3 výše.

47 — Viz body 16 a 17 odůvodnění kvalifikační směrnice.

48 — Viz bod 23 tohoto stanoviska.

49 — V anglickém znění čl. 12 odst. 3 směrnice 2011/95 je použit pojem „incite“ namísto „instigate“ („podněcují“), ale jinak je totožné jako znění čl. 12 odst. 3 kvalifikační směrnice.

pouze tehdy, je-li zjevné, že požadovaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny [50].

64. V projednávané věci chce předkládající soud zjistit, zda to, že M. Lounani byl shledán vinným z účasti na teroristické skupině, postačuje k uplatnění důvodů vyloučení stanovených v čl. 12 odst. 2 písm. c) a čl. 12 odst. 3 kvalifikační směrnice. Výklad uvedených ustanovení je zjevně relevantní pro původní řízení. Na třetí otázku je tedy třeba odpovědět.

Relevance odsouzení M. Lounaniho

65. Mostafa Lounani tvrdí, že rozhodnutí Tribunal correctionnel je třeba přikládat buď jen malou, nebo žádnou váhu. Argumentuje tím, že existují vážné pochybnosti o spravedlnosti dotčeného řízení. V této argumentaci vychází z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „štrasburský soud“) ve věci El Haski [51]. Štrasburský soud v uvedené věci rozhodl, že došlo k porušení článku 6 EÚLP („Právo na spravedlivé řízení“), protože byla jako důkazy v trestním řízení před Tribunal correctionnel týkajícím se jedné z osob spoluobžalovaných s M. Lounanim připuštěna vyjádření získaná v rozporu s článkem 3 EÚLP („Zákaz mučení“).

66. Doplňuji, že M. Lounani se proti rozhodnutí ve své věci neodvolal, sám nepodal stížnost ke štrasburskému soudu ani nepředložil žádné věcné vyjádření v tom smyslu, že trestní řízení proti němu bylo dotčeno jakoukoli vadou nebo že došlo během řízení proti němu k porušení článku 47 Listiny (nebo článku 6 EÚLP).

67. Při neexistenci jakýchkoli dokladů naznačujících, že trestní řízení ve věci M. Lounaniho bylo vadné nebo že Tribunal correctionnel vycházel ve svém rozsudku z nespolehlivých skutkových zjištění, je jeho odsouzení prokázanou skutečností. Skutečná otázka zní, jakou váhu je třeba uvedenému odsouzení přikládat při posouzení použitelnosti důvodů vyloučení podle čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice.

68. V rozsudku B a D odmítl Soudní dvůr variantu, podle níž by odsouzení za účast na činnosti teroristické skupiny ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. b) rámcového rozhodnutí mohlo automaticky vést k uplatnění doložek o vyloučení v čl. 12 odst. 2 písm. b) a c) kvalifikační směrnice. Uvedl, že podmínkou vyloučení je úplný přezkum veškerých okolností každého jednotlivého případu [52]. Z tohoto důvodu odmítám argument předložený CGRA, podle něhož může být určitá osoba, která byla odsouzena za spáchání teroristických činů, například trestných činů, na něž se vztahují články 1 až 4 rámcového rozhodnutí, automaticky vyloučena z postavení uprchlíka podle čl. 12 odst. 2 nebo 3 kvalifikační směrnice, bez jakéhokoli dalšího jednotlivého zkoumání její žádosti.

69. Soudní dvůr v rozsudku B a D vysvětlil, že ačkoli „[n]eexistuje […] přímý vztah mezi společným postojem 2001/931 a směrnicí, co se týče sledovaných cílů, a není odůvodněné, že příslušný orgán, pokud zamýšlí vyloučit osobu z postavení uprchlíka podle čl. 12 odst. 2 směrnice, vychází pouze z její příslušnosti k organizaci uvedené na seznamu přijatém mimo rámec, který směrnice zavedla s ohledem

50 — Viz rozsudek ze dne 6. června 2013, MA a další, C-648/11, EU:C:2013:367, bod 37 a citovaná judikatura.

51 — Rozsudek štrasburského soudu ze dne 25. září 2012, El Haski v. Belgie, ECLI:CE:ECHR:2012:0925JUD000064908.

52 — Rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 93.

na Ženevskou úmluvu“ [53] „*zapsání organizace* na takový seznam, jako je seznam tvořící přílohu společného postoje 2001/931, *umožňuje prokázat teroristickou povahu skupiny, k níž dotyčná osoba přísluší*“ [54]. Východiskem tedy musí být závěr, že samotnou skupinu GICM *je* třeba považovat za teroristickou organizaci [55].

70. Z rozsudku B a D i z následného rozsudku Soudního dvora H. T [56]. je však zjevné, že pouhá příslušnost k teroristické organizaci nepostačuje k uplatnění doložek o vyloučení stanovených v čl. 12 odst. 2 a 3 kvalifikační směrnice, neboť zapsání organizace na seznam nelze srovnávat s (povinným) individuálním posouzením, zda lze konkrétního žadatele považovat za uprchlíka [57]. Z takové příslušnosti pouze vyplývá, že by takové doložky o vyloučení mohly (případně) být použitelné. Individuální okolnosti žádosti o azyl budou patrně nevyhnutelně podrobnější a detailnější, než je dílčí soubor skutečností, z nichž vychází trestní stíhání a odsouzení. Mám tedy za to, že – i při existenci zjevně relevantního odsouzení – i nadále trvá požadavek na jednotlivé posouzení.

Článek 12 odst. 2 písm. c) a čl. 12 odst. 3 kvalifikační směrnice.

71. Článek 1F písm. c) Ženevské úmluvy nezmiňuje „podněcování“ ani „účast“ na činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů. Uvedené ustanovení je nicméně třeba vykládat tak, že se vztahuje rovněž na osoby, které se ve skutečnosti samy nedopustily činů, jež jsou v rozporu s uvedenými cíli a zásadami [58]. Ze společného výkladu čl. 12 odst. 2 písm. c) a čl. 12 odst. 3 vyplývá, že se důvody vyloučení vztahují na všechny osoby, jež jsou vinny činy, které jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů, nebo podněcováním k takovým činům či jinou účastí na takových činech. Uvedený výklad odpovídá výkladu Ženevské úmluvy, který vyplývá z Pokynů, i cílům kvalifikační směrnice [59].

72. Z toho vyplývá, že vyloučení stanovené čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice není omezeno jen na vlastní pachatele teroristických činů. Při společném výkladu s čl. 12 odst. 3 se vztahuje i na osoby, které napomáhají spáchání teroristických činů.

73. Jaký dosah má však rozšíření působnosti podle čl. 12 odst. 3? Kam sahá na škále od osoby, která jen vybírá drobné na ulici [60], po osobu, jež se přímo účastní teroristického útoku například jako řidič?

53 — Viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 89, kurziva provedena autorkou stanoviska.

54 — Viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 90, kurziva provedena autorkou stanoviska.

55 — V tomto řízení *není* tvrzena neplatnost zapsání GICM na příslušný seznam.

56 — Viz rozsudek ze dne 24. června 2015, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, bod 89 a citovaná judikatura.

57 — Viz čl. 4 odst. 3 kvalifikační směrnice.

58 — Viz body 17 a 18 Pokynů.

59 — Viz bod 22 odůvodnění. Původní návrh Komise směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu [COM (2001) 510 final; Úř. věst. 2002 C 51 E, s. 325] neobsahoval ustanovení rovnocenné čl. 12 odst. 3. Daná pasáž byla do jejího textu vložena až členskými státy během jednání v Radě.

60 — Například ve věci H. T. bylo zjištěno, že H. T. shromažďoval dary pro PKK a příležitostně distribuoval periodikum vydávané uvedenou organizací. Soudní dvůr rozhodl, že z uvedeného jednání nutně nevyplývá, že H. T. podporuje legitimnost teroristické činnosti a že takové jednání není samo o sobě teroristickým činem. Rozsudek ze dne 24. června 2015, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, bod 91.

74. Důkazní standard je zde takový, že musí existovat *„závažné důvody se domnívat, že“* [61] dotčený žadatel je individuálně odpovědný jako účastník skupiny během rozhodného období a že je vinen činy, které spadají do oblasti působnosti doložek o vyloučení [62]. V rozsudku B a D Soudní dvůr uvedl: „Příslušný orgán musí za tímto účelem zejména přezkoumat úlohu, kterou dotyčná osoba skutečně hrála při páchání dotčených činů, její postavení uvnitř organizace, míru znalostí, které měla nebo měla mít o činnostech této organizace, případný nátlak, kterému byla podrobena, nebo jiné faktory, které mohly ovlivnit její jednání“ [63].

75. Pokud jde o účast žadatele na jednáních, která jsou v rozporu s čl. 12 odst. 2 písm. c), uvozující slova „závažné důvody se domnívat, že“ naznačují, že hranice pro použití čl. 12 odst. 2 je nastavena vysoko. Z odkazu na „zásady a cíle [Organizace spojených] národů“ vyplývá, že jednání žadatele musí mít dopad v mezinárodním měřítku a musí být natolik závažné, aby mělo důsledky pro mezinárodní mír a bezpečnost, neboť preambule a články 1 a 2 Charty Organizace spojených národů v zásadě stanoví zásady, na jejichž základě koexistuje mezinárodní společenství [64].

Posouzení podmínek vyloučení podle čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice

76. Z mé odpovědi na první otázku vyplývá, že podle mého názoru je třeba v rámci předmětného posouzení vykládat čl. 12 odst. 2 nezávisle na použití článku 1 rámcového rozhodnutí. Stejný názor mám i ve vztahu k článku 2 uvedeného rozhodnutí (účast na teroristické skupině), přičemž mám za to, že ani zde není nezbytné prokázat dřívější odsouzení žadatele podle uvedeného ustanovení.

77. Všechny členské státy mají povinnost zastávat a podporovat společné hodnoty zakotvené v článku 2 SEU, včetně právního státu (čl. 3 odst. 5 SEU). Pokud byl tedy žadatel o azyl odsouzen na základě trestního řízení, které splňuje procesní požadavky stanovené zákonem a odpovídá článku 47 Listiny, a toto odsouzení nabylo právní moci, bude tato skutečnost mít značnou váhu v jakémkoli jednotlivém posouzení podle článku 4 kvalifikační směrnice. Článek 12 odst. 2 písm. c) nelze současně jednoduše považovat za další ustanovení proti terorismu, které lze automaticky uplatnit s cílem doplnit jakékoli již dříve uložené sankce [65]. Ke splnění požadavků kvalifikační směrnice musí vždy být jednotlivě posouzeny všechny relevantní skutečnosti a okolnosti.

78. Francouzská vláda tvrdí, že pokud byl žadatel odsouzen za takový trestný čin, jako je trestný čin účasti na teroristické skupině, vzniká vyvratitelná domněnka jeho vyloučení z důvodů uvedených v čl. 12 odst. 2.

79. S tím nesouhlasím.

80. Pokud z okolností vyplývá, že případné důvody vyloučení mohou být v dané věci relevantní, jsou tyto důvody posouzeny v okamžiku podání žádosti o přiznání postavení uprchlíka [66]. Členské státy mají podle článku 4 kvalifikační směrnice široký prostor pro uvážení, pokud jde o proces posuzování žádostí [67]. Mám za to, že odsouzení za teroristický trestný čin je třeba jednoduše považovat za jasný

61 — Viz výslovné znění uvozujícího odstavce čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice.

62 — Rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 94.

63 — Viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 97.

64 — Všechny druhy trestných činů, které jsou důvodem vyloučení podle článku 1F Ženevské úmluvy, jsou velmi závažné [sdělení UNHCR k článku 1F Úmluvy z roku 1951 (červenec 2009)]. V bodě 17 Pokynů UNHCR uvádí, že čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy bude pravděpodobně uplatňován méně často než důvody vyloučení stanovené v čl. 1F písm. a) nebo b).

65 — Rovněž viz bod 25 Pokynů, pokud jde o čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy a rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1624 (2005) a č. 2178 (2014), které zdůrazňují, že státy musí zajistit, aby opatření přijatá k boji proti terorismu odpovídala jejich závazkům podle mezinárodního práva a byla přijata mimo jiné v souladu s uprchlickým a humanitárním právem.

66 — Článek 2 písm. c) kvalifikační směrnice.

67 — Viz dále minimální normy stanovené směrnicí o řízení.

a důvěryhodný důkaz existence závažných důvodů k závěru, že v daném případě byla dosažena příslušná hranice podle čl. 12 odst. 2. Výhoda takového postupu by spočívala v tom, že by nedocházelo k narušení společných kritérií uznávání postavení uprchlíka v důsledku uplatňování odlišných pravidel v jednotlivých členských státech, pokud jde o platnost různých domněnek.

81. Spojené království tvrdí, že Soudní dvůr může vycházet z rozsudku Shepherd [68], ve kterém vyložil čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice [69] v tom smyslu, že stanovil určitou hranici, jíž je třeba dosáhnout pro použití čl. 12 odst. 2 písm. c), a argumentuje tím, že jakékoli použité kritérium by mělo být slučitelné s rozhodnutím Soudního dvora ve věci Shepherd. Kritérium, které Spojené království navrhuje použít, chápu takto: s ohledem na plnění jejích úkolů v rámci teroristické skupiny je přiměřeně pravděpodobné, že dotčená osoba poskytuje nenahraditelnou podporu pro přípravu trestných činů, na jejichž základě se použijí důvody vyloučení podle čl. 12 odst. 2 písm. c), což postačuje pro uplatnění čl. 12 odst. 3.

82. Nemám za to, že by rozsudek Shepherd byl Soudnímu dvoru v projednávané věci užitečný. Zaprvé se uvedená věc týkala pouze důvodu vyloučení podle čl. 12 odst. 2 písm. a). Zadruhé Soudní dvůr jasně v rozsudku Shepherd rozlišoval mezi čl. 9 odst. 2 písm. e) a důvody vyloučení uvedenými v čl. 12 odst. 2. Soudní dvůr totiž uvedl, že posouzení, zda by dotčená osoba mohla být v budoucnosti vystavena spáchání trestných činů podle čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice, se zásadním způsobem liší od posouzení podle čl. 12 odst. 2. Posledně jmenovaný článek vyžaduje zjištění *ex post*, zda by žadatel z důvodu svých minulých jednání měl být vyloučen z ochrany podle kvalifikační směrnice [70]. Rozsudek Shepherd konečně mlčí o otázce, co představuje teroristický čin ve smyslu kvalifikační směrnice.

83. Mám za to, že posouzení, které musí příslušné vnitrostátní orgány provést pro účely čl. 12 odst. 2 písm. c) sestává ze dvou kroků.

84. V prvním kroku je třeba ověřit, zda organizace, kterou žadatel o azyl podporoval nebo jejíž činnosti se účastnil, je skutečně teroristickou organizací [71].

85. Druhým krokem je posouzení, zda konkrétní skutečnosti připisované dotčenému jednotlivci prokazují, že se účastnil teroristických činů, na jejichž základě se uplatní čl. 12 odst. 2 písm. c) a čl. 12 odst. 3 kvalifikační směrnice. Zde je třeba posoudit strukturu dané organizace, postavení daného jednotlivce v organizaci a jeho schopnost ovlivňovat činnost skupiny [72], a zjistit, zda a případně do jaké míry se podílel na plánování, rozhodování nebo řízení jiných osob s cílem spáchat teroristické činy a zda a případně do jaké míry financoval takové činy nebo zajišťoval pro jiné osoby prostředky k jejich spáchání. Příslušné orgány se musí rovněž ujistit, že se dopustil teroristické činnosti nebo se na ní podstatným způsobem podílel a nese alespoň částečnou odpovědnost za takovou činnost, neboť jednal s vědomím, že napomáhá páchání takových trestných činů [73].

86. V předkládacím rozhodnutí je uvedeno, že M. Lounani byl vedoucím členem skupiny GICM. Z toho logicky vyplývá, že mohl patrně ovlivňovat činnost skupiny. Poskytoval logistickou podporu. Mohl tedy také napomáhat a umožňovat jiným účastnit se teroristických činů nebo takové činy páchat. Činnost GICM má mezinárodní rozměr, jelikož dotčená skupina byla zapsána na Sankční

68 — Rozsudek ze dne 26. února 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117.

69 — Věc Shepherd se týkala oblasti působnosti čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice, zejména významu výrazu: „[...] jestliže by *výkon vojenské služby zahrnoval* zločiny nebo jednání spadající do doložek o vyloučení uvedených v čl. 12 odst. 2“.

70 — Viz rozsudek ze dne 26. února 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, bod 38.

71 — Viz bod 69 tohoto stanoviska. To je patrně v projednávané věci nepochybné.

72 — Viz bod 19 Pokynů. Obdobně viz rovněž rozsudek ze dne 24. června 2015, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, body 90 až 93, kde se Soudní dvůr zabýval otázkou, zda podpora poskytovaná uprchlíkem teroristické skupině představuje závažný důvod bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku ve smyslu čl. 24 odst. 1 kvalifikační směrnice odůvodňující odnětí povolení k pobytu dotčené osoby.

73 — Viz bod 51 Informativní poznámky.

seznam OSN[74]. Mezinárodní aspekt má i činnost M. Lounaniho do té míry, pokud se podílel na padělání cestovních dokladů a pomáhal dobrovolníkům, kteří chtěli odcestovat do Iráku. Jeho motivy a úmysly ve vztahu k dané teroristické skupině, jíž se účastnil, jsou relevantní i pro určení jeho osobní odpovědnosti.

87. Ačkoli z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že M. Lounani nebyl odsouzen za vlastní spáchání teroristických útoků, přísnost uloženého trestu dokládá do značné míry závažnost trestných činů, za které byl odsouzen.

88. Zdůrazňuji však, že Soudní dvůr může poskytnout pouze vodítko a v konečném důsledku přísluší posouzení žádosti M. Lounaniho příslušným vnitrostátním orgánům pod dohledem vnitrostátních soudů jako poslední instance, pokud jde o skutkové okolnosti.

89. Mám tedy za to, že pokud byl žadatel o postavení uprchlíka soudy členského státu odsouzen za účast na teroristické skupině a jeho odsouzení je pravomocné, je tato skutečnost relevantní a je jí třeba přikládat značnou váhu v rámci individuálního posouzení otázky použitelnosti důvodů vyloučení stanovených v čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice. Při posouzení skutečností a skutkových okolností věci žadatele musí příslušný vnitrostátní orgán pro účely čl. 12 odst. 2 písm. c) ve spojení s čl. 12 odst. 3 rovněž přezkoumat, zda nese alespoň částečně osobní odpovědnost, a to s ohledem na jeho motivy a úmysly ve vztahu k činnosti teroristické skupiny, jíž se účastní. Činnost dané skupiny musí mít mezinárodní rozměr a být natolik závažná, aby měla dopady na mezinárodní mír a bezpečnost. Relevantním faktorem je také zjištění, že žadatel byl řídícím členem takové skupiny. Použití důvodů vyloučení stanovených v čl. 12 odst. 2 písm. c) a čl. 12 odst. 3 kvalifikační směrnice není podmíněno prokázáním, že sám podněcoval k teroristickým činům, jak jsou vymezeny v článku 1 rámcového rozhodnutí, nebo se jich účastnil.

Ke čtvrté otázce

90. Předmětem čtvrté otázky je, zda se jednání spočívající v podněcování nebo účasti uvedené v čl. 12 odst. 3 kvalifikační směrnice musí vztahovat ke spáchání trestného činu podle článku 1 rámcového rozhodnutí nebo zda se může vztahovat k trestnému činu podle článku 2 téhož rozhodnutí.

91. Z důvodů uvedených v odpovědi na první tři otázky nemám za to, že použití čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice závisí na použitelnosti rámcového rozhodnutí. K použití čl. 12 odst. 2 písm. c) a čl. 12 odst. 3 tedy není tedy nezbytné prokázat, že byl spáchán trestný čin ve smyslu článku 1 nebo 2 uvedeného rozhodnutí.

K páté otázce

92. Může být žadatel vyloučen z postavení uprchlíka, jestliže se on ani teroristická skupina, jejímž je příslušníkem, nedopustili násilných a zvláště krutých činů podle článku 1 rámcového rozhodnutí?

93. Mám za to, použití důvodů vyloučení stanovených v čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice není podmíněno prokázáním, že žadatel je vinným takovými činy.

94. Zaprvé v textu rámcového rozhodnutí se výraz „násilné a zvláště kruté činy“ nevyskytuje. Zadruhé, jak jsem již vysvětlila, spáchání činů, jež jsou uvedeným rozhodnutím vymezeny jako teroristické činy, není jediným ani nutným důvodem pro uplatnění čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice[75].

74 — Viz bod 26 tohoto stanoviska.

75 — Viz body 58 a 91 tohoto stanoviska.

95. Pro pořádek doplňuji, že výraz „násilné a zvláště kruté činy“ rovněž není podmínkou vyloučení podle znění kvalifikační směrnice. Z cílů uvedené směrnice nevyplývá žádný důvod pro výklad čl. 12 odst. 2 v tom smyslu, že se uplatní taková podmínka.

Závěry

96. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžnou otázku položenou Conseil d'État (Státní rada, Belgie) takto:

— Není nutné prokázat, že žadatel byl odsouzen za teroristický trestný čin ve smyslu čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí Rady 2002/475/SVV ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu k tomu, aby byl žadatel o azyl vyloučen z postavení uprchlíka z důvodu, že je vinen činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů ve smyslu čl. 12 odst. 2 písm. c) směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany.

— Pokud byl žadatel o postavení uprchlíka odsouzen soudy členského státu za účast na teroristické skupině a jeho odsouzení je pravomocné, je tato skutečnost relevantní a je jí třeba přikládat značnou váhu v rámci individuálního posouzení otázky použitelnosti důvodů vyloučení stanovených v čl. 12 odst. 2 písm. c) směrnice 2004/83. Při posouzení skutečností a skutkových okolností věci žadatele musí příslušný vnitrostátní orgán pro účely čl. 12 odst. 2 písm. c) ve spojení s čl. 12 odst. 3 rovněž přezkoumat, zda nese alespoň částečně osobní odpovědnost, a to s ohledem na jeho motivy a úmysly ve vztahu k činnosti teroristické skupiny, jíž se účastní. Činnost dané skupiny musí mít mezinárodní rozměr a být natolik závažná, aby měla dopady na mezinárodní mír a bezpečnost. Relevantním faktorem je také zjištění, že žadatel byl řídícím členem takové skupiny. Použití důvodů vyloučení stanovených v čl. 12 odst. 2 písm. c) a čl. 12 odst. 3 směrnice 2004/83 není podmíněno prokázáním, že sám podněcoval k teroristickým činům, jak jsou vymezeny v článku 1 rámcového rozhodnutí 2002/475, nebo se jich účastnil.

— K tomu, aby bylo prokázáno, že žadatel o postavení uprchlíka podněcoval ke spáchání trestných činů nebo činů ve smyslu čl. 12 odst. 2 a 3 směrnice 2004/83 nebo se jich účastnil, není nutné, aby se teroristická skupina, jíž se účastnil, dopustila činu uvedeného v článku 1 rámcového rozhodnutí 2002/475 nebo aby byl žadatel shledán vinným ze spáchání činu, který je v rozporu s článkem 2 uvedeného rozhodnutí.

— Žadatel o postavení uprchlíka může být z tohoto postavení vyloučen i přesto, že se on ani teroristická skupina, jejímž je příslušníkem, nedopustili násilných a zvláště krutých činů podle článku 1 rámcového rozhodnutí 2002/475.